

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Menameradiel
Postbus 3
9036 MS MENAAM

GEMEENTE MENAMERADIEL					
Ingek. d.d. 23 JUL 2013			b.v.o.		
Volgno. IM 13/212			ja / nee		
Routing					
Weth.	an	Staf	Staf	Over	Rand
		AB			
om advies: 1 x a.u.d.					
te aan: u.d.					

Datum: 22 juli 2013
Kenmerk: 20130722/JB/SM
Betreft: Beleidsplan en financiën

Geacht College,

In vervolg op het bestuurlijk overleg van 10 januari jl. en 26 juni jl. zet BNWF onderstaand de stand van zaken en het (financiële) vervolg voor u op een rij. Het betreft:

1. De ontwikkelingen rond het beleidsplan na het bestuurlijk overleg van januari
2. De berekening van de basissubsidie
3. De reorganisatie en de financiële consequenties
4. De bezuinigingsdoelstellingen tot en met 2015
5. De opbouw van de reserves
6. De opbouw en afrekening van de frictiekosten en afrekening
7. De kansen door fusie

Samenvatting

De doelstelling van het beleidsplan is het toekomstbestendig maken van de bibliotheekdienstverlening in Noordwest Fryslân. Dat geldt voor de inhoud en de financiën.

In januari is het beleidsplan 2013 – 2016 met als titel 'De bibliotheek als TomTom van de kennissamenleving' besproken en door de wethouders geaccordeerd. Afsproken is dat de wethouders het beleidsplan in het college bespreken met als doel het aan de gemeenteraad aan te bieden om ook daar instemming met het beleid te ontvangen. Op financieel gebied is afgesproken dat gemeenten de basisdienstverlening collectief financieren met als uitzondering dat iedere gemeente het begrotingshoofdstuk 'Huisvesting' voor eigen rekening neemt. De achterliggende reden om de huisvesting uit te zonderen is een compromis richting Leeuwarderadeel en Menameradiel die volgens het beleidsplan niet meer over een bibliotheekvestiging in de eigen gemeente beschikken. In dit proces zijn onverwachte ontwikkelingen opgetreden.

Op 26 juni jl. heeft het bestuurlijk overleg plaatsgevonden en is de actuele stand van zaken doorgenomen en zijn vervolgspraken gemaakt. Afsproken is dat gemeenten zich in augustus naar elkaar en naar BNWF uit zullen spreken of men inhoudelijk en financieel deelneemt aan de uitvoering van het beleidsplan of niet. In deze brief zet BNWF de ontwikkelingen en de financiële zaken voor u op een rij.

De inhoudelijke wijzigingen samengevat:

De bibliotheken in Stiens (verhuizing) en Dronryp worden gehandhaafd.

De financiële gegevens samengevat:

1. De structurele subsidiering per gemeente is op basis van een instapniveau van € 13,95 per inwoner+ de huisvestingskosten in de eigen gemeente (het hoofdstuk huisvesting in de begroting)
2. De eenmalige frictiekosten bedragen maximaal € 340.000.
3. De eenmalige opbouw van de reserves bedraagt € 346.000.

De administratieve verwerking van de nieuwe tijdelijke reserve 'Frictiekosten' en de opbouw van de reserves vindt plaats via de reeds aanwezige reserves. De afrekening vindt plaats bij de afrekening van de jaarrekening 2014. In het accountantsrapport zal een item gewijd worden aan deze afrekening.

Samenvatting financien	Het Bildt	Fran'deel	Harlingen	Leeuw'deel	Menameradiel	Vlieland	Terschelling
Structurele subsidie	226.701	408.840	303.688	159.831	201.987	131.725	23.974
Maximum eenmalige kosten	86.665	85.872	42.483	73.900	-3.603	-19.174	-2.343

1. De ontwikkelingen rond het beleidsplan na het bestuurlijk overleg van januari

Na het bestuurlijk overleg in januari hebben zich de volgende ontwikkelingen voorgedaan.

1. De begroting 2013 op basis van het beleidsplan is gemaakt.
2. De gemeenten Franeker, Harlingen en Vlieland gaan akkoord met het beleidsplan.
3. Leeuwarderadeel en BNWF verliezen door sluiting van Stiens zoveel aan inkomsten van leden aan de gemeente Leeuwarden dat de besparing op huisvesting teniet wordt gedaan. Overleg leidt er toe dat er een onderzoek wordt gedaan naar herhuisvesting van de bibliotheek in sociaal cultureel centrum De Skalm. Hiermee worden de inkomsten gehandhaafd en beperkt de gemeente de subsidie op huisvestingskosten tot 1 gebouw. De huidige bibliotheek in Stiens blijft, hangende de besluitvorming rond De Skalm, tot 1 januari 2014 ongewijzigd geopend. De gemeente stelt zich garant voor subsidiering van de extra kosten in 2013.
4. Terschelling hecht aan handhaving van de Lytse Bieb in het verzorgingshuis De Stilen in West Terschelling. In 2014 wordt een onderzoek uitgevoerd naar besparing van 10 % op de subsidie. Als eerste stap vervalt per 2013 de integratie-uitkering van € 5.356 in de subsidiering. Een bezuiniging van 10 % kan er toe leiden dat de Lytse Bieb in 2014 gesloten wordt en dat er geen

- alternatieven worden geboden. Besluitvorming vindt plaats in 2014. Tot die tijd blijft de situatie ongewijzigd.
5. Het Bildt vertoont in de begroting 2013 een structureel tekort van € 26.500. Dat ontstaat omdat Het Bildt, naast een bezuiniging van € 30.000, als enige gemeente (nu ook Terschelling) de integratie uitkering van € 13.839 niet beschikbaar stelt aan de bibliotheek. Wethouder mevrouw Tol en BNWF hebben afgesproken dat BNWF het tekort zal opvangen door middel van de reorganisatie. De wethouder zal zich inspannen de bezuiniging van € 22.000 in 2014 te voorkomen. In de begrotingsvergadering in oktober wordt een totaal plan voor het bibliotheekwerk aan de raad aangeboden. De subsidie voor het Bildts Documentatiecentrum is buiten de berekeningen gelaten. Het BDC valt, conform het beleidsplan, buiten het basispakket en derhalve in de categorie Pluspakket. De wijze waarop het BDC ingepast wordt in de opdracht van de gemeente aan BNWF vraagt een herijking.
 6. Het college van Menameradiel staat, ondanks de positieve benadering van wethouder Van Asperen, niet achter het beleidsplan. Het college wil zich nader oriënteren en hecht voorlopig aan een ongewijzigde situatie. Dit is op 12 maart als mededeling aan de directie BNWF gedaan en per brief bevestigd aan de partners in BNWF. In deze brief, gedateerd op 7 maart 2013, zegt het college van Menameradiel toe op korte termijn een bestuurlijk overleg te organiseren om de situatie te bespreken. Met BNWF wordt afgesproken dat de Lytse Biebs en Dronryp tot 1 januari 2014 ongewijzigd open blijven en dat Menameradiel bereid is de meerkosten t.o.v. de begroting te subsidiëren. Deze bedragen circa € 40.000 t.o.v. de in de begroting 2013 berekende subsidie van € 201.000. Ter oriëntatie vindt een werkbezoek van burgemeester Van Mourik en directeur BNWF plaats aan Ferwerderadiel, die in een vergelijkbare situatie zit. Wethouder Hijma geeft een toelichting op de visie en er vindt een rondleiding plaats in een bibliotheek op school in een basisschool in Ferwert door de locatiedirecteur. De gemeenteraad van Ferwerderadiel heeft besloten de enige bibliotheek in de gemeente, in Hallum, te sluiten. Als alternatief worden bibliotheken op school ingericht. Ouderen kunnen in NO Fryslân gebruik maken van de bibliotheken van BNOF, bijv. Dokkum. In de praktijk zullen inwoners in het oostelijk deel van Ferwerderadiel gebruik maken van Dokkum en het westelijk deel van Stiens. Sluiting van Hallum betekent extra inkomsten voor Leeuwarderadeel en BNWF. Dat is een extra argument om de bibliotheek in Stiens te behouden. BNWF heeft het college aangeboden een analyse te maken van de keuzemogelijkheden die Menameradiel heeft. Deze is in de vorm van een presentatie in een gesprek aangeboden aan burgemeester Van Mourik. In de presentatie is aandacht geschonken aan de uitgangspunten van het beleidsplan, de financiële consequenties, de ledenopbouw en het gebruik dat inwoners van Menameradiel maken van bibliotheekdienstverlening en het gebruik dat van Lytse Biebs wordt gemaakt.

7. In de brief waarin het college van Menameradiel het collegestandpunt aan de partners meedeelt, zegt het college toe initiatief te nemen voor een bestuurlijk overleg om de ontstane situatie te bespreken. Het initiatief laat op zich wachten en omdat de tijd voortschrijdt, neemt BNWF het initiatief tot dit bestuurlijk overleg. De belangrijkste afspraken in deze bijeenkomst van 26 juni zijn:
- a. Menameradiel wordt de keuze geboden in te stemmen met het beleidsplan 2013–2016, inclusief de financiële consequenties, of niet langer deel uit te maken van het samenwerkingsverband van de 7 gemeenten met BNWF. Burgemeester Van Mourik zegt toe dat het college van Menameradiel uiterlijk augustus zijn keuze bekend zal maken, zodat er daarna duidelijkheid is voor de partners en er voortgang kan worden gemaakt in de uitvoering.
 - b. De reorganisatie van BNWF vindt doorgang en de financiële effecten worden vertaald in de begroting 2014.
 - c. De frictiekosten als gevolg van de reorganisatie zijn door BNWF in beeld gebracht en worden in principe gedekt door alle gemeenten met een eenmalige bijdrage op basis van inwoneraantal.
 - d. De fusieplannen met BNOF leveren kwaliteitsvoordeel en financieel voordeel op. Wethouders zien een fusie in groter verband, provinciaal of het 'streekagendagebied', ook in verband met gemeentelijke herindeling, als toekomstperspectief. In het najaar staat dit onderwerp op de agenda van de commissie Cultuur van de VFG.
 - e. De fusie met BNOF stuit op bezwaren van Raad van Toezicht en Ondernemingsraad van BNOF. De bezwaren betreffen het draagvlak voor het beleidsplan bij de gemeenten in NW met als gevolg de financiële onduidelijkheden rond de subsidiering op korte en middellange termijn, onvoldoende zicht op de financiële consequenties van de reorganisatie en de zwakke reservepositie van BNWF.
 - f. De verbetering van de reservepositie zal in beeld worden gebracht en de eenmalige middelen die voor een gezonde toekomst nodig zijn zullen in samenhang met de frictiekosten gepresenteerd worden.
 - g. De door de gemeenten aangedragen bezuinigingen voor volgende jaren brengen een aantal gemeenten onder het overeengekomen instapniveau. Die zijn voor BNWF na de diepgaande reorganisatie niet meer in de exploitatie te verwerken zonder in de basisdienstverlening (vestigingen en bibliotheek op school) te schrappen.

2. De berekening van de basissubsidie

Als ondergrens voor de subsidie hanteert iedere gemeente het zogenaamde 'Instapniveau'. Dat is in 2012 € 13,49 per inwoner. Na indexering in 2013 met € 0,46 is de ondergrens in de subsidiering in de begroting 2013 € 13,95 per inwoner. Hiermee bekostigt BNWF de basisdienstverlening. Deze basisdienstverlening bestaat uit vestigingen in Harlingen, Franeker, Sint Annaparochie, Midsland en Oost Vlieland en uit 'bibliotheken op school' in de gemeenten Franekeradeel, Het Bildt en Menameradiel, die over Lytse Biebs beschikken. De laatste ontwikkelingen houden in dat Leeuwarderadeel opteert voor verhuizing van de bibliotheek in Stiens en dat de bibliotheek in Dronryp gehandhaafd wordt. In die situatie biedt iedere gemeente zijn inwoners een openbare bibliotheek in de eigen gemeente

aan. Voor de structurele subsidie geeft dat onderstaande uitkomsten. Samen met inkomsten uit dienstverlening is dat het financiële kader waarbinnen BNWF de basisdienstverlening vorm geeft.

Berekening minimale subsidie	Inwoners	Instapniveau	Subsidie instapniveau	Huisvesting	Basissubsidie
Het Bildt (excl. BDC)	10.937	13,95	152.571	74.130	226.701
Franekeradeel	20.752	13,95	289.490	119.350	408.840
Harlingen	15.878	13,95	221.498	82.190	303.688
Leeuwarderadeel	10.337	13,95	144.201	45.000	189.201
Menameradiel	13.774	13,95	192.147	26.000	218.147
Terschelling	4.798	13,95	66.932	65.000	131.932
Vlieland	1.110	13,95	15.485	8.500	23.985
BNWF	77.586		1.082.325	420.170	1.502.495

Gemeenten die dat wensen hebben de mogelijkheid de dienstverlening uit te breiden middels een 'pluspakket'. De financiering van dit pluspakket kan plaatsvinden door een aparte overeenkomst en een aanvullende subsidie. Hiervoor kunnen ook de zogenaamde 'Integratiegelden' ingezet worden. De term "integratiegelden" als bron van herkomst is door deze financieringsopzet niet meer relevant en de term kan vervallen.

3. De reorganisatie en de financiële consequenties

Het beleidsplan en het financiële kader noodzaken BNWF tot een ingrijpende reorganisatie. Het reorganisatieplan is vertrouwelijk aangeboden in het bestuurlijk overleg van 26 juni. Met een volledig op de uitvoering gerichte organisatie, waarin de overhead beperkt is tot een parttime directeur en een managementassistent, ziet BNWF kans het gewenste beleid uit te voeren en met ingang van 2014 een structurele besparing van circa € 210.000 te bewerkstelligen. Aan de wensenkant zijn, anders dan in het beleidsplan, de bibliotheken in Stiens en Dronryp gehandhaafd. In alle gemeenten, ook in Harlingen en Leeuwarderadeel als dat gewenst wordt, worden bibliotheken op school gerealiseerd. Ten opzichte van de berekende subsidie in de begroting 2013 is er dankzij de reorganisatie voor iedere gemeente beperkt ruimte voor een pluspakket behalve voor Menameradiel waar een structureel tekort ontstaat. De oorzaak is dat de subsidie die Menameradiel verstrekt 20 % lager ligt dan het gemiddelde subsidiebedrag per inwoner aan BNWF. Die achterstand wordt, ondanks de besparingen door de reorganisatie, onvoldoende gecompenseerd. Voor Harlingen ontstaat er, omdat er geen bezuinigingen plaatsvinden en er wel voordeel is van de reorganisatie, veel ruimte voor een pluspakket en daarmee kansen voor een verhuizing met een herinrichting volgens de winkelformule. In de berekeningen is uitgegaan van een herhuisvesting van Harlingen in 2013 met alle dienstverlening gelijkvloers waardoor een fikse besparing op de personele kosten gerealiseerd kan worden. Conform de afspraken rond de financiering is de besparing op

personeelskosten wel meegenomen in de berekeningen en de eventuele meerkosten in de huisvesting niet. Als er sprake is van herhuisvesting in een al door de gemeente gesubsidieerd pand, zoals in Stiens het geval is, dan ontstaat er nog meer ruimte voor een pluspakket. Als herhuisvesting niet slaagt dan zal de personeelsformatie weer op het huidige niveau moeten worden gebracht. In de regionale opzet heeft dat gevolgen voor de subsidie van alle gemeenten, omdat alleen het begrotingshoofdstuk huisvestingskosten een zaak voor de individuele gemeente is en de overige kosten van een vestiging zoals personeelskosten, collectie, administratie, automatisering enz. op basis van inwoneraantal worden versleuteld in het collectief.

4. De bezuinigingsdoelstellingen tot en met 2015

In alle gemeenten, met uitzondering van Harlingen en Vlieland, zijn voor 2014 en 2015 bezuinigingen aangekondigd. Voor de gemeenten Leeuwarderadeel en Menameradiel betekent het totaal aan bezuinigingen t.o.v. 2011 zelfs een halvering van het budget. Ook als we er in slagen sluitende afspraken te maken voor 2013 dan zakken enkele gemeenten door de voorgenomen bezuinigingen in 2014 en 2015 onder het instapniveau. Hiermee valt de basis onder de financiering van het beleidsplan alsnog weg. Daarom is het noodzakelijk dat alle gemeenten in de toekomst het instapniveau als ondergrens blijven hanteren.

5. De opbouw van de reserves

In de bijlage vindt u een opzet om tot een gezonde reservepositie te komen. Deze is als vervolg op de collectieve financiering gebaseerd op een collectieve uitvoeringsovereenkomst die in ontwikkeling is. In deze uitvoeringsovereenkomst is sprake van een algemene reserve van maximaal 15 % van de exploitatielasten. Een minimale stand van 6% als weerstandsvermogen is wenselijk. Omdat BNWF eigen risicodragers bij ziekteverzuim is ook een reserve voor personeel noodzakelijk om kosten ontstaan door langdurig ziekteverzuim, maar ook kosten door uitdiensttredingen en cao verplichtingen, zoals jubilea, op te vangen. Geschatte norm is 10 % van de personeelskosten voor ziekte en 10% voor cao zaken en calamiteiten. Dat vraagt € 193.000 maximaal. Gezien de wens voor deze reserve Personeel lijkt het verantwoord de algemene reserve te beperken tot 10 % i.p.v. 15%. Dat is een maximum van € 200.000. Het voorstel is de personeelsreserve te vullen tot $2 \times 7,5 \% = 15 \%$ van de personeelskosten. Dat is € 146.000. Het resterende bedrag zal in de toekomst gevuld worden vanuit het bedrijfsresultaat. Dat is een extra motivator om de financiën scherp te bewaken.

Het vullen van de reserves vindt plaats op basis van inwoneraantallen. De reeds aanwezige reserves per gemeente worden voor dat doel gebruikt. Gemeenten met een royale reserve per inwoner zullen minder bijdragen en gemeenten met een kleine reserve zullen meer bijdragen aan de collectieve reserves.

6. De opbouw van de frictiekosten en afrekening

Overschotten in de reserves Algemeen en Personeel worden, na opbouw van deze reserves conform de afspraken onder punt 5, toegevoegd aan een nieuwe tijdelijke reserve Frictiekosten. Deze frictiekosten bestaan uit ontslagvergoedingen als gevolg van de reorganisatie (berekend op een maximum van € 250.000) en de kosten van afbouw van de Lytse Biebs en de opbouw van bibliotheken op school (berekend op een

maximum van € 90.000). De bijlage laat zien wat de bijdrage van iedere gemeente dan eenmalig en maximaal is.

In de bijlage wordt tevens het voorstel gedaan om de reserve Fusiekosten (€ 17.619) en de Reserve integratiegelden (€ 82.396) via de exploitatie aan de reserves toe te voegen en op basis van de criteria voor de hoogte van de reserves te verrekenen met de individuele gemeentes. De totale kosten voor het fusietraject tussen BNWF en BNOF zijn begroot op € 70.000 per organisatie. BNWF stelt voor de totale afrekening via de Jaarrekening 2014 plaats te laten vinden. De accountant zal opdracht worden gegeven een item aan de afwikkeling van de frictiekosten en de opbouw van de reserves te wijden.

7. De kansen door fusie

In het bestuurlijk overleg van 26 juni is vertrouwelijk een rapport 'Fusieplan' aangeboden. Het rapport, en eerder al een strategische verkenning door een extern organisatiebureau (ACTA –advies), beschrijft dat de beleidsplannen van BNWF en BNOF vrijwel identiek zijn en dat een flinke meerwaarde bereikt kan worden door bundeling van mensen en middelen. De fusie met BNOF stuit echter op bezwaren van de Raad van Toezicht en de Ondernemingsraad van BNOF. De bezwaren betreffen het draagvlak voor het beleidsplan bij de gemeenten in NW, financiële onduidelijkheden rond de subsidiering op de korte en middellange termijn, de inhoudelijke en financiële uitkomsten van de reorganisatie en de zwakke reservepositie van BNWF.

De financiële onduidelijkheden worden onderschreven door een onafhankelijk due diligence-onderzoek van accountant Ernst & Young. Het rapport van de accountant is u tijdens het bestuurlijk overleg op 26 juni jl. vertrouwelijk verstrekt. Uit de vergelijking blijkt dat de financiële basis bij BNOF gezond is en dat BNWF nog een weg te gaan heeft. De inhoudelijk en financieel gezonde situatie bij BNOF is te verklaren doordat gemeenten en BNOF in NO Fryslân een fase verder zijn in de ontwikkeling van beleid en de verwerking van de bezuinigingen, die van een vergelijkbare omvang zijn. In Noordoost Fryslân is al sprake van een regionale aanpak op basis van een gemeenschappelijk beleid en gemeenschappelijke financiering en een door partijen ondertekent meer jaren convenant. De reservepositie van BNOF is op basis van een vergelijkbare aanpak versterkt en de frictiekosten van de reorganisatie zijn op een zelfde wijze opgevangen als u nu wordt voorgesteld. BNWF kan op korte termijn door u in een vergelijkbare toekomstbestendige positie worden gepositioneerd.

De beoogde fusiedatum tussen BNWF en BNOF is 1 januari 2014. De haalbaarheid van deze datum wordt nu in feite bepaald door de voortgang over de in deze brief behandelde onderwerpen in de 7 gemeenten Noordwest Fryslân. De deadline in de besluitvorming bij de gemeenten om de beoogde fusiedatum, en daarmee ook het behalen van de voordelen, is de begrotingsvergadering in oktober 2013.

Slot

Het ligt binnen het bereik van de partners van BNWF om BNWF op korte termijn in een sterke inhoudelijke en financiële positie te brengen zodat BNWF en BNOF gelijkwaardige partners in het fusieproces worden. BNWF is voorbereid op de toekomst maar is afhankelijk van de opdrachtgevers: de 7 gemeenten. Het vraagt op korte termijn een afgeronde besluitvorming in de 7 gemeenten in NW Fryslân inzake de visie op het beleidsplan, de hoogte van de structurele subsidie, het versterken van de reservepositie en het opvangen van de eenmalige frictiekosten. De realisering van het beleidsplan vraagt een forse inspanning van alle partijen.

Het lijkt gewenst om begin september een bestuurlijk overleg van circa 1,5 uur te plannen om opnieuw de stand van zaken met elkaar te bespreken en definitieve keuzes te maken. De regionale aanpak van het bibliotheekwerk zoals in het beleidsplan staat beschreven vraagt een eenduidige voorbereiding van de begrotingsvergaderingen van de gemeenteraden in oktober en BNWF heeft deze duidelijkheid nodig voor de uitvoering van het beleidsplan. De inwoners en medewerkers van BNWF zien uw besluiten over de toekomst van het bibliotheekwerk met spanning tegemoet.

Hoogachtend,

Jouke Bethlehem,
directeur-bestuurder a.i.

Bijlagen:

1. Concept-verslag van het bestuurlijk overleg van 26 juni 2013
2. Opbouw van de reserves en frictiekosten als gevolg van de reorganisatie BNWF

Bijlage 1 Concept-verslag van het bestuurlijk overleg van juni 2013

Verslag bestuurlijk overleg Basisbibliotheek NoordWest Fryslân

Datum: Woensdag 26 juni 2013
Plaats: Harlingen, Raadszaal Gemeentehuis (Noorderhaven 86)
Tijd: 13.30 – 16.00 uur

Aanwezig namens gemeenten

het Bildt	mevrouw B. Tol en mevrouw C. van Kollenburg
Franekeradeel	de heer Th. Twerda en de heer T. Piekema
Harlingen	de heer P. Glasbeek en de heer H. Stellingwerf
Leeuwarderadeel	mevrouw A. Wachter en mevrouw M. Reitsma
Menameradiel	de heer T. van Mourik en mevrouw A. Buma
Terschelling	de heer T. de Jong en mevrouw B. Veld
Vlieland	de heer H. Visser

Aanwezig namens Bibliotheken NoordWest Fryslân

Directeur-bestuurder a.i.	de heer J. Bethlehem
Managementassistent	Saapke Miedema (verslaglegging)

Voorzitter: de heer H. Feitsma

Afwezig met kennisgeving: mevrouw J. de Leng (Vlieland)

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering met een hartelijk welkom. Mevrouw De Leng is met kennisgeving afwezig. De heer Jouke Bethlehem, directeur-bestuurder a.i. van BNWF per 4 februari jl. stelt zich nader voor.

2. Inleiding

Na vaststelling dat de agenda niet in helderheid uitblinkt, wordt deze ongewijzigd vastgesteld.

Mevrouw Tol merkt op dat ze de bijeenkomst graag iets eerder in de tijd had willen hebben. De bijeenkomst zou georganiseerd worden door Menameradiel. Toen dat op zich liet wachten heeft BNWF het initiatief genomen.

Aanwezigen stellen vast dat de aanloop tot deze vergadering bekend is en spreken daarom af vandaag - mede omwille van de tijd - niet al teveel terug te blikken, maar te focussen op oplossingen en het maken van duidelijk afspraken voor de toekomst. Aan aanwezigen wordt gevraagd de vergadering niet te verlaten voordat deze is afgelopen.

3. Conceptverslag bestuurlijk overleg d.d. 10 januari 2013

De heer De Jong is van mening dat het verslag een samenvatting is van hoe de bibliotheek er in staat. In het verslag vindt hij weinig terug van de inbreng van de wethouders. Zodoende is niet terug te vinden hoe de discussie is verlopen en hoe de achterliggende gedachteswisseling was. Dit wordt door de overige aanwezigen erkend. De voorzitter concludeert dat met in achtneming van het bovenstaande het verslag is vastgesteld.

4. Beleidsplan 2013-2016

Aanwezigen ontvangen een hand-out van de PowerPointpresentatie 'Beleidsplan Bibliotheken Noordwest Fryslân – De uitvoering' van de hand van de heer Bethlehem.

De voorzitter leidt de presentatie in. Het doel van het beleidsplan dat de 7 gemeenten en BNWF hebben ontwikkeld is het inhoudelijk en financieel toekomstbestendig maken van de bibliotheek. De inhoud van de presentatie dient als voorzet tot het vervolg van de bespreking.

De heer Bethlehem licht de verschillende sheets nader toe.

Het beleidsplan is op 10 januari jl. vastgesteld. Het is nu 5 maanden later. Het beleidsplan en vervolgens ook de begroting 2013 zijn op basis van het beleidsplan 2013-2016 in de colleges behandeld. Over het beleidsplan blijkt een ieder het over het algemeen wel eens te zijn. Bij het vaststellen van het beleidsplan was echter nog geen financiële doorberekening gemaakt.

Door het implementeren van het beleidsplan in de praktijk, zijn bij BNWF intussen de volgende punten in gang gezet:

1. Ingrijpende wijziging van beleid
2. Regionale aanpak
3. Ingrijpende reorganisatie
4. Fusie met BNOF

Uitgangspunten – zie sheet

Problemen – zie sheet

Opbouw van de presentatie – zie sheet

DE 3 BELEIDSLIJNEN IN DE PRAKTIJK

- De fysieke bibliotheek – zie sheets
- De educatieve bibliotheek op basis van de doorgaande leeslijn – zie sheets
- De digitale bibliotheek – zie sheets

Ad. 1 De fysieke bibliotheek

Nadere toelichting: de omvang van de collectie wordt bepaald aan de hand van de daadwerkelijke vraag van de inwoners. Idem bij openingstijden: het aantal uitleningen is bepalend voor de formatieomvang en deze is bepalend voor het aantal openingsuren.

Ad. 2 De educatieve bibliotheek

Begrippenoverzicht:

- Lytse bieb - een bibliotheekservicepunt: een kleine bibliotheek die is gevestigd in een basisschool, een dorps huis of een verzorgingshuis. De lytse bieb richt zich op kinderen en (minder mobiele) volwassenen. BNWF telt momenteel 17 Lytse biebs.
- dCOS – collectie op school: verdeling van aanwezige middelen van de te sluiten Lytse biebs en evt. te sluiten bibliotheken van Stiens en Dronryp op nader te bepalen scholen. Dus geen volwassenen uitleen.
- dBOS – bibliotheek op school: invoering van het landelijke model van de bibliotheek op school ter ondersteuning van het taalbeleid van de school. Dus geen volwassenen uitleen.

Nadere toelichting op dCOS of dBOS.

Het doel van BNWF is een dBOS in alle basisscholen in kernen waar geen vaste bibliotheek is; dus ook in Harlingen en Leeuwarderadeel. Het betreft een kwaliteitswinst en is kostenbesparend.

Financiering: voor invoering is geen geld genoeg. Aan te wenden middelen: subsidie pMJP en reorganisatiegelden. Financiering middels pMJP-subsidie ziet er kansrijk uit.

Vraag: Hoe verhoudt zich dBOS met scholen die al een eigen bibliotheek hebben?

Antwoord: Soms staan op scholen kleine collecties, sterk verouderd, geen uitleen en scholen gaan er over het algemeen niet goed mee om. De waardering van dBOS is hoger dan dCOS.

Vraag: Hoe kom je aan 180 leerlingen in Leeuwarderadeel?

Antwoord: Dat zijn de scholen in Leeuwarderadeel, uitgezonderd Stiens.

Ad. 3 De digitale bibliotheek op basis van landelijke ontwikkelingen

Vraag: De bibliotheekwetgeving is zeer beperkt.

Nieuw is dat per 1 januari 2015 iedere Nederlander toegang moet hebben tot de digitale bibliotheek (zie ook artikel weekblad Elsevier 22 juni 2013). Deze nieuwe wet moeten we eigenlijk meenemen in de besluitvorming. Hoe komt het?

Antwoord: Er komt een nieuwe wet die met name de digitale bibliotheek regelt. Dat wordt een rijkstaak. Alle catalogi van alle bibliotheken worden aan elkaar gekoppeld. Dan kunnen online boeken uit het hele land besteld worden. Aangegeven kan worden bij welke bibliotheek je het wilt afhalen. Er komt een landelijk digitaal abonnement voor het lenen van e-books en het raadplegen van content. Gemeenten blijven verantwoordelijk voor de fysieke bibliotheek en de dBOS.

LEDEN

Leden per gemeente – zie sheet

Waar zijn de inwoners lid – zie sheet

Waar lenen de leden die ingeschreven staan in een gemeente – zie sheet

Hoeveel leden zijn lid en/of lenen buiten de eigen gemeente – zie sheet

Conclusie leden – ziet sheet.

ORGANISATIE

BNWF heeft te maken met bezuinigingen door rijk, provincie en gemeenten. De heer Bethlehem licht nader toe hoe BNWF de combinatie van bezuinigingen gaat opvangen.

1^e Reorganisatie BNWF

Een voorstel tot een rigoureuze reorganisatie gericht op uitvoering van het beleidsplan met afvloeiing van 15% van de personeelsformatie wordt morgen in de Raad van Toezicht behandeld. Maandag 1 juli a.s. worden de medewerkers geïnformeerd. De organisatie wordt sterk gericht op de landelijke retailformule en dBOS en de digitale bibliotheek. Op de parttime directeur en managementassistent na zal er geen overhead meer zijn. Er komt één leidinggevende fysieke bibliotheek en één leidinggevende educatieve/digitale bibliotheek. Er zal wel worden geïnvesteerd in de medewerkers die direct contact met de klanten hebben. Platter, smaller en kaler kan de organisatie niet gemaakt worden.

Aanwezigen ontvangen het vertrouwelijke reorganisatieplan als bijlage in de documentatiemap.

2^e Fusieplannen

Er is een fusieonderzoek met BNOF gaande. Aanwezigen ontvangen het vertrouwelijke reorganisatieplan tevens als bijlage in de documentatiemap.

BNWF en BNOF hebben gezamenlijk een boekenonderzoek door Ernst & Young laten doen. Op grond van de financiële positie en onduidelijkheden in de acceptatie van het beleidsplan bij gemeenten bij BNWF heeft zowel de Ondernemingsraad als de Raad van Toezicht van BNOF op dit moment negatief geadviseerd. Er kleven teveel financiële risico's aan. Hiermee vervallen ook de mogelijkheden op verbetering in de prijs/kwaliteitsverhoudingen in de dienstverlening voor beide partijen. In het najaar wordt de situatie opnieuw beoordeeld.

FINANCIËN

Financiering strategische keuze:

- individueel: ieder van de 7 gemeenten regelt 1 op 1 de dienstverlening met BNWF en bepaalt de hoogte van de subsidie;
- collectief: de 7 gemeenten stemmen hun beleid onderling en met BNWF af en iedere gemeente verstrekt eenzelfde bijdrage per inwoner aan BNWF;
- varianten.

NB In verband met de uitzonderlijke situatie van de eilanden (het dubbele van de gemiddelde subsidie per inwoner) is het standpunt om aparte maatwerk afspraken met deze gemeenten te maken.

Financiering kernvraag – zie sheet

Huidige financiering gemiddeld per inwoner (incl. huisvesting) – zie sheet

Huidige financiering zonder eilanden – zie sheet

Besparing door reorganisatie en sluiting Dronryp – zie sheet

De heer Bethlehem licht toe dat BNWF adviseert de bibliotheek in Dronryp te sluiten. Dronryp heeft geen regionale functie zoals de andere kernen/bibliotheken dat wel hebben. Tevens is het gebouw en inventaris geheel verouderd. Er is een grondige opknappbeurt nodig indien bibliotheek Dronryp open blijft. Subsidiering van de huisvesting is een verantwoordelijkheid van iedere gemeente. Vanuit de regionale aanpak is de keuze aan de gezamenlijke wethouders of men bereid is de kosten van de overige elementen (personeel, collectie, automatisering, administratie) te delen. In de financiële berekeningen zijn de verschillen zichtbaar gemaakt. Sluiting voorkomt

kosten, bespaart structureel in de exploitatie en geeft winst uit verkoop voor de gemeente.

Begroting na reorganisatie:

- behoud van Stiens en desgewenst Dronryp;
- ombouw van Lytse Biebs naar complete dBOS in alle kernen zonder vaste vestiging;
- geen wijzigingen op de eilanden;
- collecties en openingstijden op basis van de landelijke retailformule (werkelijk gebruik door de inwoners ongeacht gemeente);
- sterke organisaties met specialismen;
- besparing van € 210.000 - € 275.000;
- aantrekkelijke fusiepartner.

Bezuinigingen – zie sheet

Op grond van het overzicht bezuinigingen t/m 2015 op pagina 17 en Budget in 2015 op pagina 18 legt de heer Bethlehem aanwezigen de stelling voor 'Willen wij een regionale aanpak hebben, dan is het met name Menameradiel die moet gaan bewegen.' Structureel 20% minder subsidie dan gemiddeld in de afgelopen jaren, 50% van de bibliotheekgebruikers maakt gebruik van bibliotheken buiten de eigen gemeente, een bezuinigingstaakstelling van 50% dus ver onder het instapniveau, keuze voor Lytse Biebs hoewel dBOS goedkoper en effectiever is, de wens om Dronryp open te houden,

Bedreigingen – zie sheet

Mogelijkheden kostenbeheersing – zie sheet

Eenmalige frictiekosten reorganisatie – zie sheet

De heer Bethlehem deelt mee dat er in het kader van de reorganisatie gedwongen ontslagen met ontslagvergoeding onvermijdelijk zijn geworden. Afhankelijk van hoe de kantonrechtersformule toegepast gaat worden gaat dit BNWF tussen € 200.000 en € 250.000 kosten. Hij stelt voor dat gemeenten op basis van inwonertal bijdragen in deze eenmalige frictiekosten.

De reservepositie van BNWF is slecht. Bekeken wordt hoe dit weer op niveau gebracht kan worden. De heer Bethlehem gaat er vanuit dat de invoering van retail en de herhuisvesting en verhuiskosten voor de eigen gemeenten gaan komen.

Advies:

1. Reorganisatie doorvoeren;
2. Op de eilanden maatwerk leveren;
3. Sluiting van Dronryp en Lytse biebs;
4. Opbouw van bibliotheken op school;
5. Baten en lasten, met uitzondering van huisvesting, delen op basis van inwoneraantal;
6. Financiën per gemeente aanpassen aan het gewenste beleid;
7. Voorziening voor frictiekosten vormen voor reorganisatie, ombouw van Lytse biebs en opbouwen reserves;
8. Meerjarenconvenant sluiten;
9. Fusie positief benaderen.

Reacties van aanwezigen in het algemeen:

- op de eerstvolgende VNG-bijeenkomst staat 1 Friese bibliotheekorganisatie op de agenda;

De heer Bethlehem ziet hier grote kansen in, maar is sceptisch over de houding van zowel bibliotheekdirecteuren als gemeenten. Ondanks dat ieder bezig is met de invoering van de landelijke lijnen wordt er sterk gehecht aan lokale autonomie. De verschillen worden zwaarder benadrukt dan de overeenkomsten en dat belemmert de samenwerking.

- er zijn al reguliere streekagendabijeenkomsten in Noord Fryslân. Is het een idee Leeuwarden (Midden) mee te nemen met de besprekingen tussen Noordwest en Noordoost?

De heer Bethlehem bevestigt dat daar inderdaad winst is te behalen.

- De organisatiestructuur wordt vereenvoudigd. Landt die bezuiniging ook op de eilanden?

De heer Bethlehem antwoordt dat de structureel lagere kosten van de organisatie positief gaat uitpakken in de doorbelasting voor alle gemeenten inclusief de eilanden. Ook als de subsidiëring door de eilanden 1 op 1 wordt geregeld. Worden de frictiekosten van de ombouw Lytse biebs naar bibliotheken op school naar rato omgeslagen?

De heer Bethlehem antwoordt dat als er geen veranderingen op de eilanden zijn op dit punt dit buiten de financiering blijft.

De voorzitter inventariseert de hamvragen per gemeente.

Gemeente Harlingen.

Is het eens met het advies (sheet 20), exclusief huisvestingslasten. Zou het liefst de dBOS in het pluspakket zien. Vindt dat geen breekpunt, maar vindt het wel zo zuiver. Reorganisatiekosten: gaat er wel vanuit dat inclusief opbouw van reserves is, inclusief een bijdrage van de eilanden.

Pleit, mede in het kader van historische verplichtingen, voor regionale samenwerking; regionale solidariteit. Het doel zou moeten zijn een meerjarenverplichting aan te gaan. Anders is het voortbestaan van de bibliotheek in het geding.

Pleit voor een snel besluit, anders gaat de gemeente op eigen kracht verder.

Gemeente Franekeradeel

Spitich dat we der op dizze wize oer prate moatte.

Yn prinsipe akkoart, ûnder beskate rânebetingsten.

Utgongspunt foar dizze gemeente binne de ôfspraken mei rânebetingsten dy't oangeande it beliedsplan op it oerlis fan 10 jannewaris lêstlyn ôfptraat binne. Foar Frjentsjerteradiel binne dat: ien sintrale biblioteek en op in tal plakken (9) dBOS. Dêr is de ried yn prinsipe mei akkoart gien. Der is gjin romte om mei de ried oer in budzjetoerskrieding te praten. Oerskriedings sille mooglik út de post húsfersting helle wurde, bygelyks ien of mear hierders by it gebou yn Frjentsjer yn.

Freget him ôf oft BNOF wol de goede fúzjepartner is. Moat der ek net mei Ljouwert praat wurde?

Gemeente Leeuwarderadeel

Neemt het hele advies over.

Werkt momenteel hard aan het openhouden van bibliotheek Stiens, maar dan op een andere locatie. Wel op voorwaarde dat het cluster tot overeenstemming komt. Heeft goede hoop, er is echter nog geen garantie. Het is nog net 6 á 7 weken te vroeg.

Leeuwarderadeel werkt aan het vergroten van de solidariteit, dat gaat de goede kant uit, maar het is nog niet klaar. Mocht het slagen, dan komt er ook perspectief voor 2015.

De raad heeft het visieplan op onderwijs aangenomen. Dat betekent dat er geen wens is om bibliotheken op school in te richten in het beperkt aantal scholen buiten Stiens. Leeuwarderadeel kent geen Lytse Biebs.

Gemeente Menameradiel

Kan er op dit moment geen verantwoordelijkheid voor nemen.

Met het sluiten van bibliotheek Dronryp en de Lytse biebs zou Menameradiel afscheid nemen van het hele bibliotheekwerk in de gemeente. Zou liever de drie kernen houden: Menaam, Dronryp en Berltsum.

Waarvoor zou Menameradiel in 2014 anders nog voor betalen?

Ook nog van belang is wat waar naar toe gaat met de gemeentelijke herindeling.

Staat in principe positief tegenover een fusie, maar heeft serieuze bedenkingen wie fuseert met wie.

Opmerking: 52% van leden Menameradiel zijn lid en/of lenen buiten de gemeente.

Deze cijfers zijn nieuwe en verrassen nogal! Deze leden brengen echter ook inkomsten mee voor middenstand in de gemeenten die bezocht worden.

Gemeente het Bildt

Is het eens met het advies, maar kan de voorzieningen binnen het Bildt alleen in stand houden met solidariteit binnen het cluster.

Bibliotheek St.-Annaparochie heeft een dure huisvesting, nl. 38% van het budget. Dat heeft het Bildt er voor over en het Bildt wil dat in stand houden. Dit kan echter niet zonder solidariteit binnen het cluster.

Opmerking: redentatie Menameradiel 'waarom betalen terwijl er geen fysieke vestiging is' is te volgen, maar nu is aangetoond dat inwoners in de praktijk niets tekort komen door ook gebruik te maken van voorzieningen buiten de eigen gemeente.

Gemeente Terschelling

Vindt het van belang dat de organisatie overeind blijft. Mede, omdat er ook een toeristische component is.

Ook gemeente Terschelling ontkomt niet aan bezuinigingen, er zit voor de bibliotheek een bezuiniging van 10% aan te komen.

Over een eventuele versleuteling van frictiekosten wil de gemeente het nog wel graag hebben. Pleit voor maatwerk: één op één gesprekken.

Gemeente Vlieland.

Heel spijtig dat er weer verschillen van inzicht zijn. Vindt het, evenals gemeente Terschelling, van belang dat de organisatie overeind blijft. Ook mede vanwege de toeristische component.

Merkt op dat er op enig moment een beleidsplan is vastgesteld. Er lag geen begroting onder, dat werd ook vastgesteld. Een manco in het traject. Vervolgens is de begroting 2012 als voorlopige begroting 2013 aan de gemeenten toegestuurd. Daaropvolgend is er een herziene begroting 2013 geproduceerd. Al datgene heeft er voor Vlieland toe geleid dat er een subsidiebeschikking is afgegeven voor 2013. Daar wenst de gemeente zich aan te houden.

Maatwerk geldt al langer, daar hecht Vlieland bijzonder aan.

De voorzitter concludeert dat de grootste gemene deler is dat alle gemeenten het advies zouden kunnen ondersteunen, mits solidariteit voor elkaar gekregen kan worden. De crux zit in het handhaven van de solidariteit. De situatie verandert indien dit niet gerealiseerd kan worden. Dan staat geen enkele gemeente er meer achter.

De heer Bethlehem merkt op dat de vastgestelde beleidsdoelstelling en bezuinigingsdoelstellingen door BNWF worden gehaald, uitgezonderd met betrekking tot de gemeente Menameradiel en bezuinigingen in de toekomst.

Van Mourik ziet het als een groot probleem dat Menameradiel geen fysieke bibliotheek meer zou hebben en hij is van mening dat je niet betaalt voor voorzieningen die je niet in je eigen gemeente hebt. Bij de voorliggende beleidsvoorstellen wordt het voorzieningenniveau in de gemeente naar beneden bijgesteld. Het hebben van een vaste bibliotheek is van economisch belang.

Overigens is er formeel nog geen raadsuitspraak van de gemeente Menameradiel. De heer Van Mourik stelt het op prijs dat middels het aangeleverde datamateriaal de feitelijke situatie eens wordt weergegeven.

De heer Bethlehem meent dat BNWF recent en ook in het verleden al heel veel informatie aan Menameradiel te hebben geleverd. Dat heeft alleen geleid tot vertragingen en niet tot oplossingen. Alle informatie ligt op tafel en het is nu aan Menameradiel om daar conclusies aan te verbinden.

De heer Glasbeek is van mening dat op het moment dat er geen collectief besluit genomen wordt, maar dat een ieder afzonderlijk een besluit neemt, de frictieschade waarschijnlijk groter is.

De gemeente Harlingen heeft het minst baat bij solidariteit omdat de inwoners in grote mate van voorzieningen in de eigen gemeente gebruik maken, maar vindt, mede op historische gronden, een groter collectief een goede zaak. Harlingen is echter niet bereid solidariteit voor Menameradiel te betalen. Ieder draagt zijn eigen deel in de regionale opzet van de dienstverlening op basis van inwoneraantal.

De heer Glasbeek ziet een fusie niet als eindstation. Hij zou liefst nu al overleg op streekplanniveau zien. Toekomstbeeld is ook de aanstaande gemeentelijke herindeling.

Twerda is fan betinken dat we inoar fêsthâlde moatte. Frjentsjerteradiel hechtet sterk oan solidariteit. Twerda is fernuvere oer it skerp stellen fan Menameradiel, dat hat net earder sa oan 'e oarder west.

It is in neidiel dat we altyd sa lokaal sjogge, net regionaal. It útgongspunt moat wêze: 'wat is de betsjutting foar de regio?'

De heer Van Mourik stelt voor op de oude manier binnen het cluster door te gaan, een 1 op 1 relatie. De oorspronkelijke verdeelsleutel had anders berekend moeten worden. Ook de afspraak dat iedere gemeente zijn eigen huisvesting betaalt biedt onvoldoende compensatie voor het verlies van een bibliotheek in de eigen gemeente.

De heer Bethlehem antwoordt dat ook bij een 1 op 1 relatie de dienstverlening in Menameradiel niet op peil gehouden kan worden, want ook dan is het budget van Menameradiel niet toereikend om ongewijzigd door te kunnen gaan. Bij solidariteit lijkt het of de een voor de ander betaalt. Dat is niet waar. De term solidariteit kan ook geformuleerd worden als een goed georganiseerd eigenbelang voor de deelnemende gemeenten waarbij iedere gemeente betaalt voor het gebruik dat de eigen inwoners van voorzieningen in de regio maken.

Menameradiel betaalt al jaren 20% minder subsidie dan gemiddeld. Als Menameradiel zijn standpunt vasthoudt kan de stichting de dienstverlening niet op niveau houden. De begroting 2013 laat een tekort zien van € 30.000 terwijl er bovendien rekening is gehouden met sluiting van Dronryp per juli. Met dergelijke tekorten zal BNWF er dan in het belang van de continuïteit van de organisatie in de regio voor moeten kiezen Menameradiel geen bibliotheekwerk meer aan te bieden.

Mevrouw Tol merkt op dat het cruciaal is welke dienstverlening aanwezig rondom de bibliotheekfunctie in de gemeenten willen aanbieden en vormgeven. De vorige vergadering zijn de gemeenten er collectief uitgekomen. Er is toen niet gekozen voor een 1 op 1 relatie, want er was al bekend dat als er gekozen zou worden voor een 1 op 1 relatie dat negatieve effecten in de financiering en de organisatie BNWF zou betekenen.

De heer Van Mourik merkt op dat er voor Menameradiel iets principiële achter zit. Menameradiel is in staat om voor een deal te gaan, maar er moet wel iets te onderhandelen zijn. Hij zegt toe dinsdag, 30 juni a.s., over deze kwestie met het college om tafel te gaan en hoopt dan vervolgens duidelijkheid te hebben. Komt er daarna op terug, eventueel met een procedurevoorstel.

Mevrouw Tol hecht eraan aan deze toezegging een tijdslimiet te koppelen. Zij kan met deze onduidelijkheden niet verder met de planvorming richting gemeenteraad in de eigen gemeente.

De heer Van Mourik zegt toe de besluitvorming in augustus afgerond te hebben.

De voorzitter concludeert dat iedereen een toekomstbestendige bibliotheekorganisatie wil. Daartoe is het een en ander nodig. Eerst moet 2013 gezond en wel en professioneel doorgekomen worden, maar het vervolg over uitvoering en financiering van het beleidsplan moet ook zo spoedig mogelijk bepaald worden. Er is sprake van een tijdelijke voorziening, want over twee jaar is er een andere situatie. Burgemeester en wethouders Menameradiel zitten met een moeilijk te verkopen verhaal richting raad, maar de andere gemeenten en BNWF moeten ook verder. Afgesproken is dat er voor eind augustus duidelijkheid is over een ja/nee, inclusief gemeente Menameradiel.

Dan wordt het een totaal collectief of een collectief min één. De bibliotheek kan daaruit zijn conclusies trekken en per 2014 andere wegen inslaan.

De heer Bethlehem vraagt aanwezigen het voorstel betreffende de eenmalige frictiekosten te bestuderen (deze zijn/worden omgeslagen per inwoner). De heer Piekema is van mening dat frictiekosten een AWB-verplichting zijn. Een wettelijke regeling, waar je niet onderuit kunt.

De voorzitter dankt aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 16.10 uur.

